

POSTANOWIENIE

Dnia 14 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik

w sprawie **A.P.**

skazanego z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 14 lipca 2025 r.,

wniosku obrońcy skazanego

o wyłączenie sędzi SN M.B. od udziału w sprawie kasacyjnej

III KK 140/24,

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

wyłączyć SSN M.B. od udziału

w sprawie III KK 140/24.

UZASADNIENIE

W dniu 22 marca 2024 r. zarejestrowane zostały w Sądzie Najwyższym pod sygnaturą III KK 140/24 kasacje obrońców skazanego A.P. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 17 października 2023 r., sygn. akt II AKa 153/23. W kasacji adwokata M.O. podniesiono m.in. zarzut zaistnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej, która nie została dostrzeżona przez Sąd odwoławczy, polegającej na udziale w składzie Sądu Okręgowego w Szczecinie sędziego, który uzyskał nominację to tego Sądu w wyniku rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej na mocy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie

ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. W konsekwencji składanych przez obrońcę skazanego wniosków, kolejno wyznaczani do rozpoznania sprawy sędziowie byli wyłączeni od brania w niej udziału, ponieważ sami również powołani zostali do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego w Sądzie Najwyższym w trybie opisanej ustawy: P.K. postanowieniem z dnia 14 sierpnia 2024 r., A.B. postanowieniem z dnia 20 listopada 2024 r., S.S. i M.S. postanowieniem z dnia 14 marca 2025 r. i A.D. postanowieniem z dnia 12 maja 2025 r. Zarządzeniem Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Karnej omawiana sprawa przydzielona została do rozpoznania SSN M.B. W dniu 26 czerwca 2025 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek obrońcy skazanego adwokata M.O. o wyłączenie na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. wyznaczonej sędzi od udziału w sprawie, ponieważ SSN M.B. została sędzią Sądu Najwyższego w podobnym trybie, jak sędziowie wcześniej wyłączeni. W uzasadnieniu wniosku obrońca odwołał się nadto do orzecznictwa Sądu Najwyższego i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Sędzia M.B. została powołana na stanowisko sędziego Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego na podstawie postanowienia Prezydenta RP z dnia 19 września 2018 r. w wyniku rekomendacji wydanej przez Krajową Radę Sądownictwa w składzie określonym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Wadliwość tej procedury wykazana została w uchwałach trzech Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4110-1/20) oraz składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22.

Przepis art. 41 § 1 k.p.k. jest jednym z elementów chroniących prawo strony do niezależnego i bezstronnego sądu, co oznacza, że musi być on wykładany w ten sposób, aby gwarantować stronie prawo do rozpoznania sprawy przez niezależny i bezstronny sąd ustanowiony ustawą. W ramach kontroli tego prawa trzeba mieć na uwadze, czy rozpoznanie sprawy przez określonego sędziego będzie stanowiło o realizacji standardu niezależności i bezstronności gwarantowanego art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 6 ust. EKPC i art. 47 Karty Praw

Podstawowych (por. postanowienie SN z dnia 13 października 2021 r., II KO 30/21). W sytuacji złożenia wniosku o wyłączenie jest oczywiste, że strona dostrzega wady w procedurze powołania na stanowisko sędzi SN M.B., które będą prowadzić do naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 EKPC, gdyby w składzie rozstrzygającym sprawę zasiadała ta sędzia. Taka konkluzja wynika wyroku ETPC z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce oraz innych orzeczeń trybunałów europejskich. Każdy polski sąd jest związany dokonaną przez ETPC wykładnią standardu z art. 6 ust. 1 EKPC (szerzej w tym zakresie np. postanowienia SN: z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21; z dnia 22 marca 2022 r., I KZP 13/21; zob. także postanowienie SN z dnia 15 września 2022 r., I KO 75/21), a to skutkuje przyjęciem, że orzekanie sędziego Sądu Najwyższego powołanego do Sądu Najwyższego w wadliwej procedurze, wiąże się z istotnym i bardzo prawdopodobnym naruszeniem prawa strony do rozpoznania sprawy przez bezstronny i niezależny sąd ustanowiony ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC, ale także standardu konstytucyjnego (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP). Stwierdzenie to jest tym bardziej uprawnione, gdy dostrzeże się, że EKPC w kolejnych swoich orzeczeniach przeciwko Polsce do takich samych wniosków doszedł na gruncie orzekania w Sądzie Najwyższym przez sędziów wadliwie powołanych do Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych oraz Izby Cywilnej (wyroki ETPC w sprawie Dolińska-Ficek oraz Ozimek, a także Advance Pharma sp. z o.o.). Z tych powodów, kierując się koniecznością zapewnienia stronie prawa do bezstronnego i niezależnego sądu ustanowionego ustawą (art. 6 ust. 1 EKPC), a także mając na uwadze konieczność wyeliminowania skutków w postaci ewentualnego żądania wznowienia postępowania na podstawie art. 540 § 3 k.p.k. oraz w celu ochrony Skarbu Państwa przed odpowiedzialnością odszkodowawczą, należało wyłączyć od rozpoznania rozważanej sprawy sędzię SN M.B.

Warto również dodać, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego pojawiło się stanowisko, iż podjęcie przez M.B. czynności orzeczniczych w Sądzie Najwyższym - Izbie Karnej nastąpiło bez dochowania wymogów określonych w art. 179 Konstytucji RP, a więc bez zachowania procedury przewidzianej dla ubiegania się o stanowisko w sądzie przewidzianym w Konstytucji RP. Przejście osób orzekających w Izbie Dyscyplinarnej do Izb Sądu Najwyższego nastąpiło dzięki regulacjom

przyjętym przez większość parlamentarną w ustawie z dnia 9 czerwca 2022 r. (Dz.U. z 2022 r., poz. 1259). Zgodnie z art. 10 tej ustawy to Pierwszy Prezes SN dokonał przeniesienia osób orzekających dotychczas w Izbie Dyscyplinarnej, za ich zgodą, do jednej z Izb Sądu Najwyższego. Tymczasem Konstytucja RP nie przewiduje możliwości powołania na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego czy też z mocy samej ustawy. Należy podkreślić, że akt nominacji Prezydenta RP na stanowisko sędziego dokonywany jest w ramach określonego konkursu dotyczącego konkretnego rodzaju sądu. Osoba, która ubiegała się o stanowisko sędziego w danym sądzie, nie jest więc uprawniona do orzekania w innym rodzaju sądu. Akty nominacji na stanowiska w Izbie Dyscyplinarnej podejmowane były przez Prezydenta RP wyłącznie w ramach konkursu na stanowiska w tej Izbie. Skoro jednak Izba Dyscyplinarna nigdy nie była sądem, nominacje te nie obejmowały możliwości orzekania w Sądzie Najwyższym. Powołanie danej osoby do orzekania w tym Sądzie wymagało więc spełnienia procedury określonej w art. 179 Konstytucji RP przewidującej określone kompetencje Krajowej Rady Sądownictwa oraz Prezydenta RP. Naruszenie tej procedury, również uzasadnia stwierdzenie braku dochowania instytucjonalnych i ustrojowych gwarancji zapewnienia bezstronności i niezawisłości sądu ukonstytuowanego z udziałem sędzi M.B., która tak właśnie została powołana do orzekania w Izbie Karnej Sądu Najwyższego (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 2023 r., IV KZ 19/23).

Kierując się powyższym, orzeczono jak na wstępie.

[WB]

[r.g.]

